

RAPPORT FRA VEGA

LENE KJØLLER beretter om Nordisk Folkerigsdag på VEGA og gennemgår vedtagelserne, der også omfattede oplæg til en ny session i 1991 om et frit Øko-Norden

Vi lå der bak hundrede mile og hele alverden gjemt
Selv landets børn trodde halvt vi var glemt
men visste det ei bestemt

Knut Hamsun

I 4 dage har øen Vega i Sør Helgeland i Norge dannet rammen om den Nordiske Folkerigsdag. Her lidt syd for Polarcirklen på grænsen til midnattssolens rige, hvor et spekter af lys- og farvenuancer viser forskellen på dag og nat, har omkring 220 delegerede fra 50 nordiske organisationer, diskuteret alternativer til EF's indre marked.

I økokommunen med den enestående flora og fauna, med Norges ældste dokumenterede bosætning, omkring 10.000 år gammel, i dette nordiske fjeldhjem, havørens kongerige, er det ikke svært at se, hvor lidt der skal til for at ødelægge det fælles grundlag for menneskets eksistens.

Folkerigsdagen

Motioner og forslag blev opdelt i
1. Distriktpolitik, Norden, Nordisk råd, Nordisk union, 3. verden
2. Landbrug
3. Kvinder og EF
4. Atomvåbenfri zone/nedrustning
5. Kommunale udviklingsstrategier
6. Grøn økonomi
7. Velfærdsstaten/sundhed og sociale rettigheder

8. Øvrige indkomne sager og i dage og natter behandlet i arbejdsgrupper for at samordne forslagene og give dem en fælles form.

Fredag blev der fremsat forslag og vedtaget resolutioner, som er for omfattende i deres helhed og derfor bringes i uddrag.

Landbrug

Bevaring af jord til madvareproduktion er af grundlæggende værdi for vore samfund. Det er nødvendigt at omlægge politikken, således at den stimulerer til ressource- og miljøvenligt landbrug - landbrug, der bl.a.
- drives mindre intensivt
- har mere alsidige produktionsformer
- har strenge etiske krav til husdyrholdet
- tager vare på arts- og genmangfoldigheden
- har en restriktiv holdning som afviser brug af genteknologi i landbruget
- baseres på brug af lokale og fornybare ressourcer. Foruden et strengt importvæn må de nordiske lande i større grad ta produktionsuafhængige virkemidler, der er knyttet til arbejde og areal, i brug.

Der må benyttes miljøafgifter for at reducere brugen af natur- og miljøskadelige stoffer.

Landbrugsuddannelse og forskning bør fælles for de nordiske lande fremme et ressource- og miljøvenligt landbrug - samt øge indsatsen for udvikling af økologisk landbrug.

Vi godtager ikke, at kravene til sundhed, sikkerhed, miljø og distriktpolitik svækkes i forhandlingerne mellem EFTA og EF. Disse hensyn er af vital interesse for vore folk og kan ikke brydes ned til fordel for EFs snævre og kortsynede vækstfilosofi.

Vi godtager derfor ikke en tilpasning som bl.a.
- legaliserer brug af væksthormoner til husdyr, samt øger brug af antibiotika i dyrefoder.
- svækker kravene til godkendelse af medikamenter i husdyrhold.
- reducerer de nordiske landes nationale produktion af frø og plantemateriale eller som reducerer kravene for sådan import.
- svækker de nordiske landes muligheder for at bestemme over godkendelse af, omsætning og brug af kemiske/syntetiske sprøjtemidler i landbruget. Enstemmigt vedtaget.

Kvinder og EF

Vi giver følgende prioritet:
Barnets psykologiske og sociale tryk under opvæksten må beskyttes.
Børn og unge bør have lige mulighed for uddannelse uanset hvor de bor i landet.

Den nordiske model for social tryk skal bestå, udvikles, styrkes og gælde alle i landet.

Kvindens ret til ligestilling hvad angår uddannelse og arbejde må sikres ved lov.

En jævn fordeling mellem kvinder og mænd i alle besluttende forsamlinger bør tilstræbes.

Erfaringen fra EF-landene viser, at den økonomiske politik, der bliver ført rammer kvinder i særlig grad, således at kvinder bliver dårligere stillet end mænd både på arbejdsmarkedet og når det gælder sociale rettigheder.

Kvinder er relativt godt repræsenteret i nordiske parlamenter, regeringer og kommunale organer.

Kvinder er dårligt repræsenteret i EFs lovgivende organ, Ministerrådet.

De nordiske parlamenter må være opmærksomme på, at kvinders deltagelse i demokratiske organer vil blive stærkt svækket ved medlemskab af EF.

Atomvåbenfri zone/nedrustning

Norge og Danmark skal ved de kommende NATO-møder aktivt medvirke til at

få fjernet førstegangsbrug af atomvåben fra NATOs atomvåbenstrategi. Forslaget blev enstemmigt vedtaget.

Et pan-europæisk sikkerhedssystem

Vi hilser med glæde den fremgang, der har været i KSSE-processen (Konferencen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa) siden januar 1989. Der henvises specielt til de initiativer, der er taget vedr. arbejdet for fælles sikkerhed i Europa.

Gradvis vil KSSE kunne udvikles til et pan-europæisk system bestående af alle de 35 selvstændige nationer. Dette system vil da kunne overflødiggøre Warszawa-pakten og NATO, som kan udbygge fredelige forbindelser på stadig nye områder.

Vi står foran udviklingen af et nyt Europa, som alle europæiske folk på lige fod skal være med til at udforme.

Vi udtrykker imidlertid vor uro over, at EF sigter mod, at de tolv EF-lande skal stemme samlet, d.v.s. tale med én stemme. Efter vor opfattelse er dette i strid med Helsingfors-aftalen fra 1975.

Reduktion i militærbudgetterne

Alle lande reducerer militærbudgetterne med 10% årligt i en kommende tiårsperiode.

En sum svarende til nedskæringen anvendes på freds- og miljøtiltag. Det er vigtigt at disse midler også anvendes til at støtte organisationernes arbejde. Reduktion i militærbudgetterne blev vedtaget med 3 stemmer imod.

Norden som atomvåbenfri zone

Vi kræver, at de nordiske regeringer snarest tager aktive skridt til at få realiseret forslaget om Norden som atomvåbenfri zone. Udredningsarbejdet høre været i snart 3 år, uden at offentligheden er informeret om fremskridt, eller hvornår arbejdet skal afsluttes.

Vi foreslår, at de nordiske parlamenter tager zonespørgsmålet til behandling i løbet af efteråret 1990.

EF må ikke blive en ny atommagt. Et samlet Tyskland skal være atomvåbenfrit. Vedtaget med 1 stemme imod.

Kommunale udviklingsstrategier

EF har som mål at vinde konkurrencen med USA og Japan om størst mulig materiel produktion og materiel forbrug. Som middel vil EF give forsøgsret for de fire markedsfriheder:

1. Fri bevægelighed for varer
2. Fri bevægelighed for tjenester
3. Fri bevægelighed for kapital
4. Fri bevægelighed for arbejdskraft

EF lader miljøhensyn vige hver gang de kommer i vejen for de fire markedsfriheder. Resultatet er, at EF går mod en økologisk katastrofe.

Fri bevægelighed af kapital fører til økonomisk ufrihed for almindelige mennesker. Kombineret med fri bevægelighed af arbejdskraft giver det storkoncerner magt og tvinger mennesker til at flytte derhen, hvor lønningerne er lave, og hvor de sociale rettigheder og arbejdsmiljøet er dårligst.

Som mennesker forlanger vi helt andre friheder

1. Frihed til en ren natur
2. Frihed til lokal selvbestemmelse
3. Frihed til, og økonomisk mulighed for frit at vælge, hvor vi vil bo
4. Frihed til social sikkerhed og kulturel identitet.

Enstemmigt vedtaget.

Grøn økonomi

En forudsætning for at udvikle det Øko-Norden, som vi har skitseret i vort arbejde, er udvikling af nye økonomiske systemer.

Dette er også en forudsætning for, at Norden skal kunne fungere udenfor EF.

Med henblik på dette gør vi udvikling af en grøn økonomi for Norden til et hovedtema på næste års Nordiske Folkerigsdag. Vedtaget.

Velfærdsstaten/sundhed

og sociale rettigheder
Omsorgsværdierne i vort samfund brydes ned. Der lægges vægt på værdier som produktion og det produktive menneske, og konkurrencen som bærende værdi har nedprioriteret værdien af omsorg og beskyttelse af miljø og mennesker.

Vi bliver nødt til at reducere forbrugersamfundet og opprioritere omsorgsværdierne i samfundsudviklingen. Det er værdier, som det er livsnødvendigt at opretholde.

Den nordiske velfærdsstat har brug for, at solidaritetstanken som etisk værdi styrkes. En nordisk sundhedsmodel skal derfor med en solidarisk byrdefordeling give et så godt sundhedstilbud, at privatiseringstendensen modarbejdes.

Omsorgsarbejdet må opvurdere i samklang med uddannelse og ansvar. Uønsket omsorg må tælle med som arbejdsbaggrund ved ansættelser og anciennitetsberegninger. Enstemmigt vedtaget.

Nordens model for social sikkerhed og velfærd

Med EF-tilpasningen blæser en liberalistisk vind over Norden, og offentlige

VEGA-TANGO 1990

Tekst og melodi: HARALD SÆTERVOLL

1.
Tenk om hele Vestfjor'n sto i brann
og aill kokfesken gikk nord og ned.
Den spådommen e næsten sainn
men vi gjer ikke opp førr det.

Refr.:

Da legg vi kursen ut mot Vega
ei øy i håp og tross
Her finn vi framtida og vilja
i ei tid som kræve oss
Her finns historia tel folket
fra både nor og sør.
På Vega kan vi finne svaren
når ongan spør.

2.
Livet står i døre og stirre
mot ei framtid som ingen tør spå
politikerpratet forvirre
vi treng svar på koss vei vi skal gå.

3. Emelius skreiv vise om livet
til øyfolk i kvardag og fest
Når vi blir lei maset og kivet
fær vi dit kor vi trives som bært.

budgetter og offentligt ansvar for social sikkerhed og velfærd nedbrydes.

I EF-lande med nedtoning af offentligt ansvar for social velfærd har det ført til øget fattigdomsudvikling for store grupper som ældre, arbejdsledige og enlige forsørgere. Specielt rammes kvinder og unge, og indirekte, tusindvis af børn. Over 44 mio. i de 12 EF-lande lever under EF's egne fattigdomsgrænser.

Et nordisk socialt sikkerhedsnet skal omfatte alle. Det må ikke bygge på en forsikringsmodel - på arbejdsmarkedsordninger eller stærke interesseorganisationer, således at kun økonomisk stærke grupper og de med fast arbejde sikres.

Gennem et retfærdigt og tilstrækkeligt løn- afgifts- og skattesystem må sigtet være, at vor nordiske velfærdsmodel opretholdes, udbygges og forbedres med henblik på at give alle mennesker en selvstændig og tilstrækkelig økonomi, sikkerhed og fremtidsudsigter.

Statens indtægter skal sikre omfordeling og reguleringer i samfundet, som f.eks. boliger og arbejdsgrundlag, medens en EF-tilpasning vil reducere og undergrave statens regulerende - og styrende rolle.

En forudsætning for at sikre velfærdsstaten er, at vi styrker den offentlige sektor og andet arbejdsliv samt beholder vort skatte- og afgiftsniveau. Det kan vi, hvis vi bibeholder vor nationale selvbestemmelse i økonomiske forhold, ved at satse mere på selvforsyning gennem nordisk samarbejde og et frit to-sidigt handelssamkvem med alle andre lande i verden. Enstemmigt vedtaget.

Love mod sundheds-skadelige stoffer
Norge må ikke akceptere en sænkning af norsk standard i vore sundhedsregler. Sammen med de andre nordiske lande er vi EF-landenes vigtigste handelspartner og behøver ikke stå med huen i hånden ved forhandlinger om sådanne standarder. For salg af vore egenproducerede varer virker de strenge regler salgsfremmende, fordi de giver norske varer en kvalitetsgaranti.

Norden må indbyrdes lave aftaler om brug af den højeste standard. At være om børns sundhed er en menneskeret, som ikke kan bestemmes af krav fra EF-stater. Det er et spørgsmål for Verdens Sundhedsorganisation og FNs menneskerettighedsdomstol.

I dette spørgsmål må den nordiske befolkning, forbrugerorganisationer og sundhedsmyndigheder gå sammen om at kræve den højeste standard. Nu må det være slut med "hemmelige" forhandlinger på embedsmandsniveau. Det drejer sig om vore børns sundhed. Vi siger absolut NEJ til en forbrudelse mod vore børn. Enstemmigt vedtaget.

Kritisk EF-information
Regeringerne i de nordiske lande må indføre fuld offentlighed om arbejdet med EF/EFTA-aftalen. Det betyder at alle undtagelser og overgangsordninger skal lægges frem nu.

De nordiske regeringer må informere folk om, hvilke EF-tilpasninger, der har fundet sted og de ændringer dette har fået for love og forskrifter i de nordiske lande.

De nordiske regeringer må udrede konsekvenser

Vega kommune med 6000 øer har Nordens ældste bopladser. Vega er i dag "miljøvernkommune" - og i juli var den vært for Nordisk Folkeriksdag.

for demokratiet og de enkelte landes suverænitæt ved en eventuel EF/EFTA-aftale. Folk må informeres om resultatet. Enstemmigt vedtaget

Nordisk energipolitik
Her blev der bl.a. peget på følgende:

El-tarifferne må indrettes således, at de opfordrer til effektivt energibrug og energibesparelse. Brug af fossilt brændstof må drastisk reduceres. Dette indebærer bl.a. omlægning og reduktion af fly-, biltrafik og brug af motoriserede lystbåde.

Kollektivtransporten må effektiviseres og videreudbygges. Der

må i højere grad sættes på jernbanetransport mellem de nordiske lande, hvor det er praktisk muligt.

Politiske virkemidler for at gennemføre dette må straks iværksættes i samtlige nordiske lande.

Lande med stor produktion af vandbaseret El-kraft, må stille overskudskraft til rådighed for andre lande, således at kul, olie, fossilgas og kernekraftværker kan reduceres. Norden må være åben for at deltage i forureningsbegrænsende tiltag i Øst-Europa.

Øget satsning på at videreudvikle miljøvenli-

gt og effektivt energiforbrug og fornybare energikilder (vind, sol, biobrændsel og bølger) er vigtigt og nødvendigt. Enstemmigt vedtaget

Fremtidige Nordiske Folkerigsdage
Nordisk Folkerigsdag på Vega 1990 besluttede at fortsætte sin virksomhed. Den norske "Økopolitisk samarbejdsring" fremkom med en indbydelse, der blev velvilligt modtaget af forsamlingen. Alle, der ønskede at yde et stykke arbejde vedr. afholdelse af næste års folkerigsdag kunne skrive sig på "frivilliglisten".

HVILKEN SKANDALE PÅ STOREBÆLT?

De danske nyhedsmedier beskæftiger sig for tiden med den såkaldte "Storebælts-skandale". Der er nedsat en kommissionsdomstol til at finde de skyldige, så denne skændselshistorie kan blive fuldt opklaret!

Men hvad er det for en skandale?

Er det den skandale, at et projekt til næsten 20 milliarder kr. allerede nu ser ud til at blive meget dyrere?

Nej.

Eller er det den skandale, der består i, at der investeres så kolossalt i at forstærke trafikken - på et tidspunkt, da trafikbelastningen på miljøet er ved at blive industrisamfundets helt store problem?

Næh.

Så er det måske den skandaløst letsindige omgang med havmiljøet i Storebælt og Østersøen, der nu skal under lup?

Heller ikke.

Er det da den skandale, der består i, at disse kæmpebeløb ikke anvendes til at sikre Danmark som foregangsland for alternativ energi? For 20 milliarder kr. kunne ganske meget være sat i gang til forberedelse af en bæredygtig udvikling for os selv og andre.

Forkert igen.

Jamen så må det være misforholdet mellem det dyre prestigeprojekt og den galopperende demontering af velfærdsstaten?

Nej, "skandalen" er - nordiske læsere bedes holde sig godt fast - at den danske regering i modstrid med Romtraktaten har sagt, at der fortrinsvis burde anvendes dansk arbejdskraft og danske materiale ved broprojektet. Det ville nemlig være u-europæisk virksomhed. Og regeringen har nu måttet sværge på, at det aldrig skal gentage sig. Den har lovet ikke at fremme danske interesser. Nu og i al fremtid...

DET er den egentlige skandale.

kpp.

NORDISK FOLKESAMLING

SØREN BUNK LARSEN foreslår nyt navn til NORDISK FOLKERIGSDAG

Spørgsmålet om et andet navn til Nordisk Folkeriksdag har været rejst flere gange.

I temanummeret (nr. 27) af Nordisk Netværk kommer Sigmund Kvaløy ind på emnet og påpeger, at ordet "rikssdag" giver associationer til det tyske "Reichstag", og anfører videre, at vi jo ikke er noget rige. På Vega stillede jeg forslag om navneændring til "Nord-Ting".

Forslaget blev nedstemt dengang, men på Østerbro-mødet fornyligt blev emnet påny berørt, og navnet "Nord-Ting" blev fra anden side igen nævnt som en mulighed. Imod navnet Nord-Ting er der blevet indvendt, at det er for tamt og intetsigende - at det ikke har tilstrækkelig

sproglig appel og gennemslagskraft. Det er der nok noget rigtigt i.

I konsekvens heraf vil jeg i stedet foreslå navnet "NORDISK FOLKESAMLING". Dette navn har indlysende fordele. Det består udelukkende af nordiske elementer, der forekommer ingen politiske eller juridiske fagudtryk, og det staves ens på dansk, svensk og norsk.

Dertil kommer, at navnet - i hvert fald på de skandinaviske hovedsprog - har en dobbelt betydning og netop i sin dobbelte betydning rammer præcist, som vi har brug for det. For det første kan "Nordisk Folkesamling" betyde en konkret til-

stedestående forsamling af mennesker.

For det andet kan "Nordisk Folkesamling" betegne en vision eller et perspektiv, nemlig præcist det, vi arbejder for: Nordens folk i samarbejde, sameksistens og samhørighed.

Endelig skal jeg også anføre, at overgangen fra Nordisk Folkeriksdag til Nordisk Folkesamling er mindre drastisk end til Nord-Ting.

Af de her nævnte grunde foreslår jeg, at navnet Nordisk Folkeriksdag ændres til "NORDISK FOLKESAMLING". Jeg foreslår, at spørgsmålet behandles på planlægningsmødet i Oslo d. 17.-18. november 1990